

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 336/04-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. novembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť INFOSPOT, informačného a spotrebiteľského centra, Seňa 147, zastúpeného advokátom JUDr. J. D., DrSc., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Bratislava V v konaní sp. zn. 35 E/1888/2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť INFOSPOT, informačného a spotrebiteľského centra, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. októbra 2004 doručená sťažnosť INFOSPOT, informačného a spotrebiteľského centra, Seňa 147 (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. D., DrSc., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 35 E/1888/2004.

Porušenie označeného základného práva vidí sťažovateľ v nasledovnom, ním podrobne opísanom skutkovom stave.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) vydal 12. mája 2004 uznesenie sp. zn. 9 Cbs 33/04, ktorým rozhodol v právnej veci sťažovateľa (ako žalobcu) proti odporcovi Carrefour Slovensko, a. s., Bratislava (ďalej len „odporca“) o návrhu na zdržanie sa nekalosúťažného konania a o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Na základe uvedeného uznesenia krajský súd uložil odporcovi zdržať sa klamlivého označovania tovaru, ktorým sa poškodzuje spotrebiteľ tak, že cena predávaného tovaru vyznačená na cenovkách v jeho prevádzkach v okamihu ponuky je nižšia než cena toho istého tovaru skutočne účtovaná pri pokladni, do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V poučení krajský súd uviedol, že ak nebude odporcom dobrovoľne splnená povinnosť stanovená týmto uznesením, je možné podať návrh na výkon súdneho rozhodnutia.

Podľa sťažovateľa odporca v priebehu mesiacov máj a jún 2004 opakovane porušil krajským súdom uloženú povinnosť. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ podľa § 351 Občianskeho súdneho poriadku uplatnil právo podať návrh na výkon rozhodnutia (povinnosti uloženej v predbežnom opatrení) uložením pokuty odporcovi vo výške 99 000 Sk a toto podanie 28. júla 2004 doručil okresnému súdu. Vec bola na okresnom súde zaevidovaná pod sp. zn. 35 E 1888/2004.

Podľa zistenia sťažovateľa nahliadnutím do predmetného spisu na okresnom súde 10. septembra 2004 okresný súd v jeho veci od podania návrhu nevykonal žiadny úkon. Sťažovateľ zároveň poukazuje na to, že táto situácia pretrváva naďalej aj napriek jeho sťažnosti podanej predsedovi okresného súdu 14. septembra 2004, na ktorú doteraz nedostal odpoveď.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že krajský súd vo veci sťažovateľa ako žalobcu proti odporcovi vo veci samej (o návrhu na zdržanie sa nekalosúťažného konania) nariadil pojednávanie na 16. november 2004. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že ak okresný súd

vo veci jeho návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia zostane naďalej nečinný a krajský súd na nariadenom pojednávaní rozhodne vo veci samej, predbežné opatrenie podľa § 77 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zanikne a účel konania vo veci sp. zn. 35 E 1888/2004 sa nikdy nedosiahne.

Takýto postup resp. nečinnosť okresného súdu hodnotí sťažovateľ ako porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Na základe uvedeného žiada, aby ústavný súd deklaroval, že jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov priznané čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred okresným súdom vo veci sp. zn. 35 E 1888/2004 porušené bolo, prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 35 E 1888/2004 upustil od ďalšieho porušovania jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 25 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 9 000 Sk.

Podľa § 26 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ zároveň žiada ústavný súd, aby s prihliadnutím na povahu veci, v ktorej sa právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov uplatňuje, pokladal sťažnosť za naliehavú.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa označeného článku ústavy, ku ktorému malo dôjsť v konaní okresného súdu vedeného pod sp. zn. 35 E 1888/2004 o návrhu sťažovateľa na výkon rozhodnutia (predbežného opatrenia) uložením pokuty odporcovi vo výške 99 000 Sk.

Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov súdom (podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza osoba (účastník konania pred súdom) domáhajúca sa rozhodnutia súdu v jej veci bez ohľadu na jej postavenie v súdnom konaní.

Podstatou základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy je preto odstránenie právnej neistoty účastníka, v ktorej sa nachádza dovtedy, kým v jeho veci nie je rozhodnuté s účinkami právoplatnosti alebo s procesne rovnakými účinkami, ako je právoplatnosť súdneho rozhodnutia. Takéto účinky má vykonateľnosť súdneho rozhodnutia, ktorá nastáva v zákonom ustanovených veciach, bez ohľadu na právoplatnosť takého rozhodnutia (II. ÚS 55/02, IV. ÚS 72/02). K týmto rozhodnutiam patrí aj uznesenie o nariadení predbežného opatrenia, ktoré je vykonateľné bez ohľadu na jeho právoplatnosť. Táto vykonateľnosť znamená nielen záväzné účinky na právne pomery účastníkov (bez ohľadu na prípadné použitie riadneho opravného prostriedku), ale aj

možnosť núteného výkonu takého rozhodnutia podľa VI. časti Občianskeho súdneho poriadku alebo podľa Exekučného poriadku.

Sťažovateľ podal návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia, pretože odporca dobrovoľne nespĺnil krajským súdom vydané predbežné opatrenie zdržať sa nekalosúťažného konania. Okresný súd podľa neho vo veci výkonu predmetného rozhodnutia nekonal, čím hrozí zmarenie dosiahnutia účelu predbežného opatrenia. Tým, že sa okresný súd jeho návrhom v konaní sp. zn. 35 E 1888/2004 dosiaľ vôbec nezaoberal, hoci od 28. júla 2004 bolo jeho povinnosťou vo veci konať, porušil jeho označené ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

III.

Obsahom predbežného opatrenia vydaného krajským súdom v prospech sťažovateľa bola povinnosť odporcu zdržať sa nekalosúťažného konania (klamlivého označovania tovaru). V intenciách tohto obsahu podal sťažovateľ okresnému súdu návrh na výkon predmetného predbežného opatrenia.

Procesné nároky osôb, ktorých práva boli porušené alebo ohrozené nekalou súťažou, sú upravené v ustanovení § 53 Obchodného zákonníka, a to ako nárok zdržovací a odstraňovací, tak aj nárok na primerané zadostučinenie, náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia. Ide o nároky, ktorými sa realizuje právo na ochranu proti nekalej súťaži v občianskom súdnom konaní. Navyše má osoba dotknutá nekalou súťažou ešte možnosť domáhať sa ako úspešný účastník súdneho konania zverejnenia rozsudku podľa § 55 ods. 2 Obchodného zákonníka za podmienok tam uvedených. Zdržovacou žalobou sa žalobca môže domáhať, aby súd rušiteľovi zakázal určité konanie s cieľom zabrániť ďalšiemu ohrozovaniu alebo poškodzovaniu žalobcu nekalosúťažným konaním žalovaného. Odstraňovacou žalobou sa žalobca domáha odstránenia existujúceho závadného stavu určitým aktívnym konaním žalovaného rušiteľa.

Podľa § 54 ods. 1 Obchodného zákonníka právo, aby sa rušiteľ protiprávneho konania zdržal a aby odstránil závadný stav, môže uplatniť (okrem zákonom ustanovených prípadov) aj právnická osoba oprávnená hájiť záujmy súťažiteľov alebo spotrebiteľov.

V okolnostiach prípadu sťažovateľ, v intenciách tohto ustanovenia vystupujúci ako žalobca, vyššie uvedenými procesnými postupmi (žalobným návrhom na zdržanie sa nekalosúťažného konania a návrhom na nariadenie predbežného opatrenia, návrhom na nútený výkon predbežného opatrenia) chráni záujmy širokého okruhu spotrebiteľov, ktoré majú byť poškodzované klamlivým označovaním tovaru (jeho rozdielnej ceny v okamihu ponuky a účtovania pri pokladni) zo strany odporcu.

Podľa § 251 Občianskeho súdneho poriadku ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na súdny výkon rozhodnutia alebo návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku. Platí to aj pre nútený výkon obsahu predbežných opatrení. Obsahom každého predbežného opatrenia je totiž judikovaná povinnosť, ktorá je v každom jednotlivom prípade nútene vymožitelná. Iný obsah predbežného opatrenia zákon nepripúšťa.

Sťažovateľ sa vykonateľnosti predbežného opatrenia spôsobom podľa § 351 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (uložením pokuty) domáha na okresnom súde v konaní sp. zn. 35 E 1888/2004 od 28. júla 2004. Ako vyplýva zo spisovej dokumentácie priloženej sťažovateľom k sťažnosti (úradného záznamu okresného súdu z 10. septembra 2004), príslušná súdna tajomníčka v predmetnom konaní spis po preštudovaní 17. augusta 2004 predložila vo veci konajúcej sudkyni. Výkon rozhodnutia vo veci sp. zn. 35 E 1888/2004 však podľa sťažovateľa ani v čase podania jeho sťažnosti ústavnému súdu okresný súd nenariadil.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého prípadu najmä podľa týchto troch kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu

(napr. II. ÚS 26/95). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 23/03, I. ÚS 61/03, I. ÚS 111/03).

Sťažovateľ založil svoju koncepciu porušenia tohto práva v danej veci na skutočnosti, že ak súd rozhodol o predbežnom opatrení, ktorým dočasne upravil vzťahy účastníkov a uznal tak naliehavosť jeho oprávnenia (podľa § 75 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku „o predbežnom opatrení rozhodne súd bez zbytočného odkladu, najneskôr do 30 dní od podania návrhu na predbežné opatrenie“), tak súd, ktorý zabezpečuje výkon predbežného opatrenia, sa musí riadiť rovnakými princípmi.

Odhladnuc od toho, že Občiansky súdny poriadok neustanovuje konkrétnu lehotu v konaní o výkon rozhodnutia, pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho - ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo alebo nedošlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa ani v týchto prípadoch totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00, I. ÚS 86/02). Ak je na jednej strane všeobecný súd viazaný v zákone ustanovenými lehotami na vykonanie procesného úkonu, na druhej strane ich dodržanie nemôže mať za následok porušenie základných zásad civilného procesu, ktoré sú nevyhnutným predpokladom realizácie širšieho základného práva – práva na spravodlivý proces, ktoré majú účastníci konania zaručené v ustanoveniach siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy a v príslušných medzinárodných zmluvách o ľudských právach, ktoré majú prednosť pred zákonom (čl. 154c ods. 1 ústavy). V tomto zmysle právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a právo na spravodlivý proces nemožno stavať proti sebe ani ich od seba

oddeľovať. Porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle citovaného článku ústavy nemožno preto vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán dôsledne nepostupoval v zákonom ustanovených lehotách (mutatis mutandis PL. ÚS 25/01).

Podľa názoru ústavného súdu nemožno na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľa považovať namietaný postup okresného súdu (trojmesačnú nečinnosť od podania návrhu sťažovateľa na nariadenie výkonu predbežného opatrenia) za taký, ktorý by bolo možné najmä vzhľadom na celkovú dĺžku tohto konania kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle citovaného článku ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní vzal do úvahy aj skutočnosť, že krajským súdom vydané predbežné opatrenie nie je konečným rozhodnutím a jeho účelom je dočasná úprava pomerov účastníkov (ako zabezpečovací prostriedok v civilnom procese). Sťažovateľ je stále účastníkom konania vo veci samej (o zdržanie sa nekalosúťažného konania) vedeného krajským súdom pod sp. zn. 9 Cbs 33/04, v ktorom tento súd vytýčil na 16. november 2004 pojednávanie (teda necelé štyri mesiace od podania návrhu sťažovateľa). Aj keď podľa § 77 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku predbežné opatrenie vydané v prospech sťažovateľa na ochranu záujmov spotrebiteľov zanikne v prípade oprávnenosti nároku vyhovením krajského súdu návrhu sťažovateľa vo veci samej a uplynutím 15 dní od vykonateľnosti rozhodnutia, sťažovateľom požadovaný obsah ochrany poskytovanej (aj keď dosiaľ nevyňutenej) predbežným opatrením sa podľa výsledku konania môže premietnuť do obsahu rozhodnutia vo veci samej. Účelu sledovaného vykonateľnosťou predbežného opatrenia sa tak sťažovateľ môže účinne domôcť návrhom na výkon už rozhodnutia vo veci samej [svojho judikovaného práva (nároku)]. V okolnostiach prípadu totiž obsah predbežného opatrenia by v prípade úspešnosti sťažovateľa bol totožný s obsahom rozhodnutia vo veci samej (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. mája 1997 sp. zn. 1 Obo 57/97).

Navyše, kým z dočasného charakteru predbežného opatrenia vyplýva, že pred jeho nariadením nemusí súd zisťovať všetky skutočnosti potrebné pre vydanie konečného rozhodnutia vo veci, a teda právo sťažovateľa, aby sa odporca zdržal nekalosúťažného

konania (ako jedného z právnych prostriedkov ochrany proti nekalej súťaži, podmieneného nekalosúťažným konaním), nie je v tomto štádiu ešte definitívne priznané (samotné uznesenie je rozhodnutím nemeritórnym), rozhodnutím v merite veci (či sa odporca konania naplňajúceho znaky nekalej súťaže preukázateľne dopustil) sa táto právna neistota odstráni a právo sťažovateľa ako žalobcu na ochranu proti nekalosúťažnému konaniu odporcu (aj cestou výkonu tohto rozhodnutia) ešte zosilnie.

Ústavný súd preto konštatuje, že skutočnosť, že okresný súd dosiaľ nezabezpečil výkon predbežného opatrenia, neznamená v okolnostiach prípadu zmarenie účelu tohto predbežného opatrenia, ten možno zabezpečiť budúcim bezproblémovým výkonom súdneho rozhodnutia v merite veci, v prípade úspechu sťažovateľa ešte účinnejšie vymožiteľným. Všeobecný súd navyše môže pri rozhodovaní v merite veci prihliadnuť na to, že odporca dlhšiu dobu napriek vydanému predbežnému opatreniu porušuje zákon.

V okolnostiach prípadu neznamená teda, vzhľadom na vyššie uvedené, neúspech predbežného opatrenia zmarenie jeho účelu, preto ústavný súd pri posudzovaní prietahov okresného súdu v konaní o výkon predbežného opatrenia nemôže použiť prísnejšie časové kritériá.

Okrem toho ústavný súd poznamenáva, že ak podľa sťažovateľa ním označované nekalosúťažné konanie zo strany odporcu dosahuje takú intenzitu, že dochádza k ohrozeniu chránených záujmov širokého okruhu spotrebiteľov a aj ku skutočnej ujme na týchto záujmoch, a s prihliadnutím na skutočnosť, že vyššie uvedené súdne rozhodnutie (či o predbežnom opatrení, alebo v merite veci) možno vykonať len uložením pokuty odporcovi, ktorá pripadá štátu, môže sa sťažovateľ nad rámec právnych prostriedkov ochrany proti nekalej súťaži v zmysle § 53 Obchodného zákonníka domáhať z týchto dôvodov zrušenia, resp. pozastavenia prevádzkovania živnosti odporcu na orgáne štátnej správy – živnostenskom úrade podľa § 58 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na tieto skutočnosti (dĺžka konania, zabezpečenie účelu sledovaného predbežným opatrením) ústavný súd posúdil, že v konaní pred okresným súdom vo veci sp. zn. 35 E 1888/2004 zjavne nedošlo k takej intenzite zásahu do práva sťažovateľa, ktorá by zodpovedala ústavnorelevantnému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Jeho sťažnosť bola preto z uvedených dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnutá.

Bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa na rozhodnutie ústavného súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2004